

КАПИТЕЛ 3 / CHAPTER 3³

NON-CURRENT ASSETS DIGITAL ACCOUNTING OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE ACCENT 7.4 AND AI POSSIBILITIES

DOI: 10.30890/2709-2313.2024-32-00-013

Вступ

Воєнний стан обумовив знищення та втрату основних засобів багатьох аграрних підприємств. Окрім того агробізнес спрямував значні зусилля на допомогу Збройним силам України (ЗСУ). Це знайшло вияв у передачі, відчуженні основних засобів та спонукало до внесення низки змін до нормативно-правового забезпечення питань обліку операцій з основними засобами в умовах воєнних дій, зокрема в цифровому середовищі програмних продуктів. Тому аспекти обліку операцій з основними засобами є доволі актуальними в контексті відновлення агросектору після війни та реалізації сталого розвитку сільського господарства.

Спектр проблемних ділянок обліку операцій з основними засобами включає: детальну та всебічну оцінку чинних нормативно-правових документів, що регулюють ділянку класифікації надзвичайних подій та аспекти ліквідації наслідків воєнних дій на території України; покращення класифікаційних ознак основних засобів та узагальнення інформації про них у Плані рахунків [10] та фінансовій звітності аграрного підприємства; удосконалення обліку примусового відчуження, вилучення основних засобів, а також їх добровільної передачі в умовах воєнних дій; цифрову облікову фіксацію основних засобів, що залишилися на непідконтрольних територіях, або ж у зонах ведення бойових дій із використанням технологій ШІ та дронів на основі зарубіжних підходів.

Віддаючи належну увагу численним науковим напрацюванням вчених у напрямі покращення обліку операцій з основними засобами в умовах воєнного стану слід зазначити, що чимало питань потребують подальшого ґрунтовного дослідження та розкриття. Серед вітчизняних вчених, варто виокремити наукові дослідження Т.І. Вініченка, А.С. Гиленко, Т.А. Жадана, О.П. Колісник, М.В.

³Authors: Manachynska Yuliya

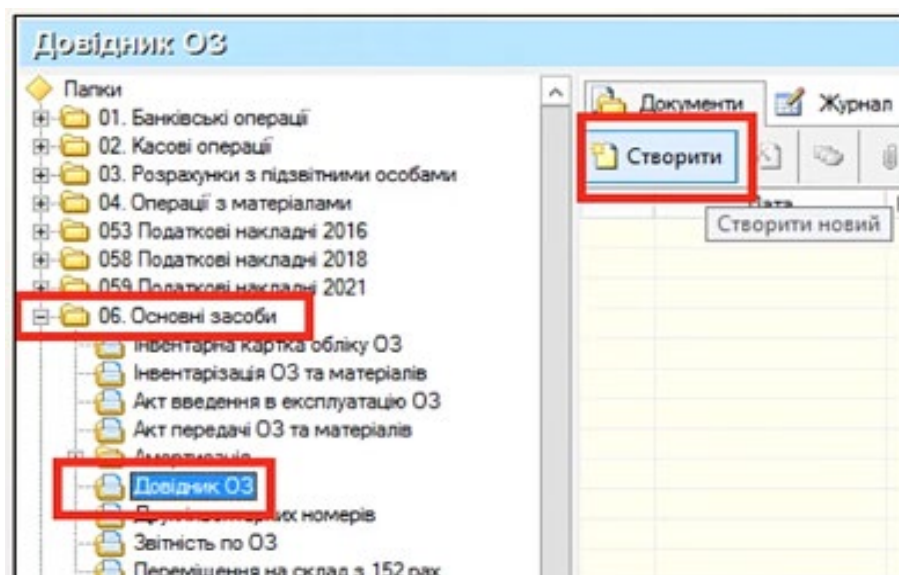
Кравченко, Н.В. Лозової, Г.С. Майдуди, А.В. Найди, Н.Ю. Марко, Г.Є. Павлова, К.К. Приходько, Н.М. Проскуріна, Г.В. Пчелинської, М.О. Сулими, Д.Р. Смірнова, Х.С. Чигіна та інших. Зокрема досить поглибленого розкриття потребують такі ділянки, як: покращення ефективності використання основних засобів аграрних підприємств в умовах погіршення родючості ґрунтів та застарілості сільськогосподарської техніки; удосконалення системи електронного документообігу операцій з основними засобами за стадіями їх життєвого циклу та аспектів відображення узагальненої інформації про них у звітності; активне впровадження цифрових технологій, а також технологій ШІ та дронів під час процедури проведення інвентаризації основних засобів на непідконтрольних територіях, або на території ведення бойових дій.

3.1. Цифровізація обліку операцій з основними засобами в середовищі програми «Акцент 7.4»

Для цифровізації облікового циклу, в тому числі ділянки відображення операцій з необоротними активами на аграрних підприємствах за часту застосовується програмний комплекс «Акцент 7.40 – бухгалтерський облік на сільгосппідприємствах» [11].

Варто зазначити, що основною характерною рисою програми «Акцент 7.40» є те, що на відміну від інших цифрових систем їй притаманна суттєва гнучкість та безпрецедентність налаштування на бізнес процеси суб'єкта господарювання, в тому числі й аграрного підприємства. «Акцент 7.40» розроблений таким чином, що діалоговий режим комунікації з базою відбувається на основі мови SQL, альтернатив якій не існує.

Безпосередньо облік операцій з основними засобами в системі «Акцент 7.40» здійснюється в однойменному Довіднику «Основні засоби». Шлях до даного довідника пролягає через закладку «Документи», папка «Основні засоби» – «Довідник ОЗ», рис. 1.

**Рис. 1 - Довідник ОЗ в середовищі програмного продукту
«Акцент 7.40 – бухгалтерський облік на сільгосппідприємствах»**

У діалоговому вікні, що відкривається слід обрати по селектору відповідну групу основних засобів, а також підрозділ групи, або безпосередньо рахунок основних засобів. Після натискання кнопки «ОК» відбувається автоматичне заповнення Довідника ОЗ. В ході процесу заповнення Довідника ОЗ на екрані з'являється повідомлення, наочно представлене на рис. 2.

Тобто, з рис. 2 наглядно помітно, що система перепитує дану проведення вибірки первісної вартості відібраних основних засобів аграрного підприємства, а також безпосередньо накопиченої суми зносу за відповідними об'єктами агрофірми. Також відбувається автоматичний розрахунок залишкової вартості основних засобів на аграрному підприємстві в цифровому середовищі «Акцент 7.40».

Слід зазначити, що заповнення Довідника ОЗ здійснюється на поточну календарну дату. Для занесення до вищезгаданого Довідника нових відомостей, слід обрати у полі «дата» перше число поточного року. Додатковий функціонал при цьому застосовувати не потрібно, рис. 3.

Адже при внесенні даних в таблицю вони у довіднику зберігаються автоматично.

№ п/п	Найменування ОЗ	Вартість	Інв. №	Група ОЗ	Дата вводу ОЗ	Дата надход. ОЗ	Вид витрат	Відсоток	Розм.	Розм. розрах.	Розм. витрат	Центр витрат	Вид робіт	Власний балансовий рахунок	Залишкова вартість для переводу до примовного методу	Од. вим.	Періодна вартість	Знос	Залишкова вартість
1	"Богдан" АЕ 85-62 НВ	10500009	5	3/11/2012	06/11/2012	60	20	92	Група 5	92	Административні витрати	105	Амортизація			шт			
2	VOLVO XC90 АЕ 0999 ІА	10500010	5	7/12/2016	20/12/2016	60	20	231	Група 5	92	Административні витрати	105	Амортизація			шт			
3	ГАЗ СА3 3307 420-84 АА	10500006	5	2/11/2002	26/04/2000	60	20	234	Група 5	234	Автогараж	105	Амортизація			шт	2200,00	2200,00	
4	ГАЗ СА3 3507 420-82 АА	10500003	5	2/11/2002	26/04/2000	60	20	234	Група 5	234	Автогараж	105	Амортизація			шт	1800,00	1800,00	
5	ГАЗ СА3 350701 420-81 АА	10500007	5	2/11/2002	26/04/2000	60	0	234	Група 5	234	Автогараж	105	Амортизація			шт	2150,00	2150,00	
6	ГАЗ-5312 420-86 АА	10500004	5	2/11/2002	26/04/2000	60	0	234	Група 5	234	Автогараж	105	Амортизація			шт			
7	Зил ММЗ-554М 420-83АА	10500002	5	2/11/2002	26/04/2000	60	0	234	Група 5	234	Автогараж	105	Амортизація			шт	2050,00	2050,00	
8	Легковий автомобіль VOLVO XC90	0	0				0		Група 5			105				шт			
9	Полуприцеп Н13К121 "Алка" №29637 АА	10500005	5	2/11/2002	26/04/2000	60	0	234	Група 5	234	Автогараж	105	Амортизація			шт			
10	Прицеп ГРБ-819 №29636 АА	10500008	5	2/11/2002	26/04/2000	60	0	234	Група 5	234	Автогараж	105	Амортизація			шт	3000,00	3000,00	
11	САЗ 3503 420-87 АА	10500001	5	2/11/2002	26/04/2000	60	0	234	Група 5	234	Автогараж	105	Амортизація			шт	1900,00	1900,00	
ВСЬОГО:																	13100,00	13100,00	

Рис. 2 - Екранна форма режиму автоматичного заповнення Довідника ОЗ в середовищі програми «Акцент 7.40 – бухгалтерський облік на сільгосппідприємствах» [11]

Рис. 3 - Діалоговий режим внесення нової інформації у Довідник ОЗ в середовищі програми «Акцент 7.40»

3.2. Облік амортизації основних засобів у програмі «Акцент 7.4»

Довідник слід уважно перевірити на предмет заповнення основних полів для обчислення амортизації за відповідними групами основних засобів на досліджуваній агрофірмі. Зокрема: група ОЗ, дата надходження ОЗ, період експлуатації відповідного об'єкта ОЗ; рахунок віднесення витрат. Останнє

стосується тих об'єктів основних засобів по яких у системі слід обчислювати амортизацію за визначеним у Наказі про облікову політику аграрного підприємства методом. У разі, якщо в стовбці «Група ОЗ» встановлено нульове значення, то це є свідченням того, що по даному об'єкту основних засобів на аграрному підприємстві не здійснюється розрахунок амортизації взагалі. Після внесення всіх необхідних даних діалоговий режим «Довідника ОЗ» закривається.

Перед початком розрахунку амортизації за відповідними групами основних засобів слід обов'язково обрати «Робочий період», рис. 4.

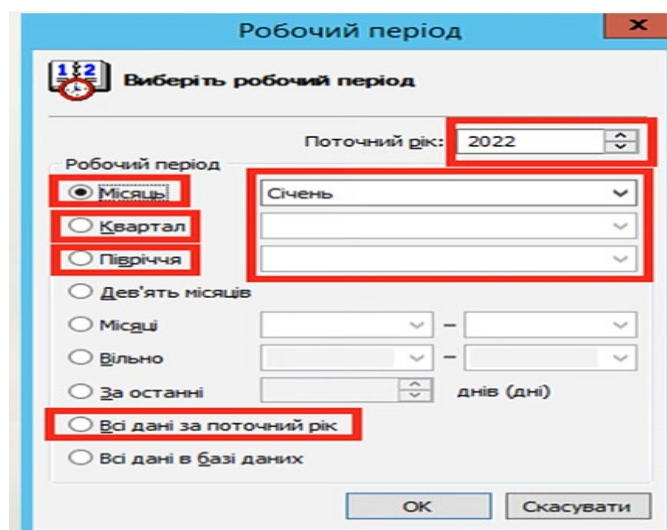

Рис. 4 - Режим встановлення робочого періоду в середовищі програми «Акцент 7.40» [11]

Таким періодом може бути обрано: місяць, квартал, півріччя, або цілий рік. Для обчислення амортизації в середовищі програмного продукту «Акцент 7.40» призначено закладку «Документи», рис. 5.

На аграрних підприємствах для створення розрахунку амортизації в середовищі програми «Акцент 7.40» застосовують папки «Основні засоби» й «Амортизація» та обираються відповідний шаблон. Діалоговий режим обрання відповідного шаблону представлений на рис. 6.

Після обрання необхідного шаблону в програмі «Акцент 7.40» призначено Відомість нарахування амортизації, рис. 7.

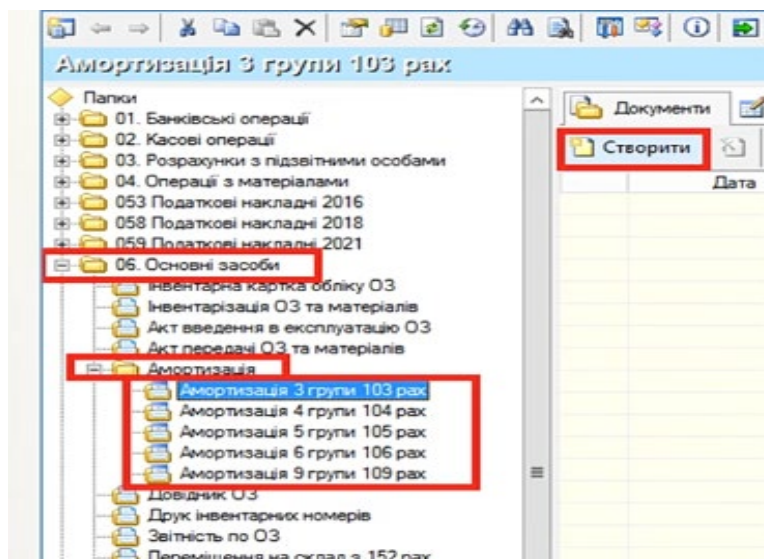

Рис. 5 - Діалоговий режим розрахунку амортизації основних засобів в програмі «Акцент 7.40», закладка «Документи» – «Створити»

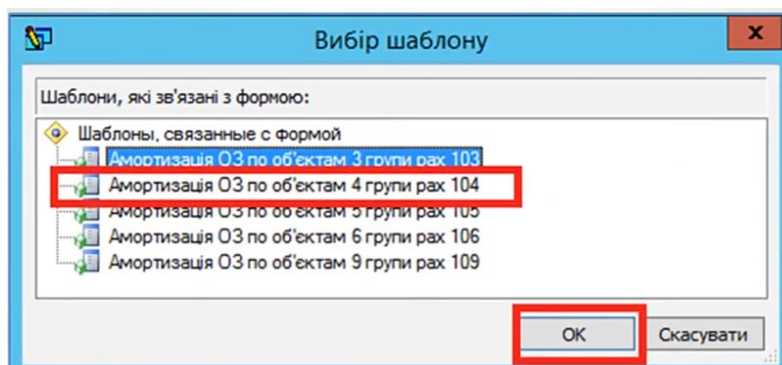

Рис. 6 - Вибір шаблону «Амортизація ОЗ по об'єктам » в програмі «Акцент 7.40» [11]

№	Найменування	Лист №	Матеріально-відповідальна особа	Залишкова вартість	Сума амортизації	Рахунок затрат	Центр витрат	Вид робіт
1								
Всього по сторінці								
Всього								

Головний бухгалтер: _____
Виконавець: _____

Рис. 7 - Діалоговий режим Відомості нарахування амортизації в програмі «Акцент 7.40»

У представлені на рис. 7 Відомості автоматично проставляється дата документу (за часту це останній день обраного періоду). При обранні періоду відбувається автоматичне встановлення коефіцієнту. Якщо період місяць, то коефіцієнт рівний 1; якщо квартал – коефіцієнт 3; при виборі півріччя – 6; при виборі року – коефіцієнт 12. Після завершення таких налаштувань слід скористатися кнопкою «Заповнити», рис. 8.

Рис. 8 - Шаблон заповнення «Відомості нарахування амортизації ОЗ» в середовищі програми «Акцент 7.40» [11]

В ході заповнення документу на екран виводяться два експрес звіти (рис. 9). При обранні типу періоду – наприклад кварталу, на аграрному підприємстві сукупна сума розрахованої амортизації збільшується у ту кількість разів, яка визначена у коефіцієнті, тобто – у три рази.

На наступному етапі у програмі «Акцент 7.40» відбувається формування бухгалтерських проведення, при цьому рахунки витрат, відображаються за дебетом. Слід зосередити увагу на налаштуванні шаблону для проведення даної операції та нарахуванні амортизації, рис. 10.

А саме: при редагуванні самого шаблону для редагування заповнюють наступні дві вкладки: «Загальні» та «Проведення», рис. 11.

№	Найменування	Інв №	Матеріально – відповідальна особа	Залишкова вартість	Сума амортизації	Рахунок затрат	Центр витрат	Вид робіт
1	Canon MF421DW з Wi-Fi багатофункціональний	10400059		3988,72	153,42	92	92 Амортизація	Амортизація
2	Антенна AG15 для EZ-Gulde 250	10400067		6548,65	159,72	231	231 Амортизація	Амортизація
3	Борона дискова БГР-4,2 з котками	10400055		12291,79	4097,22	235	235 Амортизація	Амортизація
4	Бочка металева	10400062		19000,00	500,00	911	911 Амортизація	Амортизація
Всього по сторінці				84209,67	8537,21			
Всього				152645,81	15367,85			

Рис. 9 - Діалоговий режим автоматично заповненої Відомості нарахування амортизації ОЗ

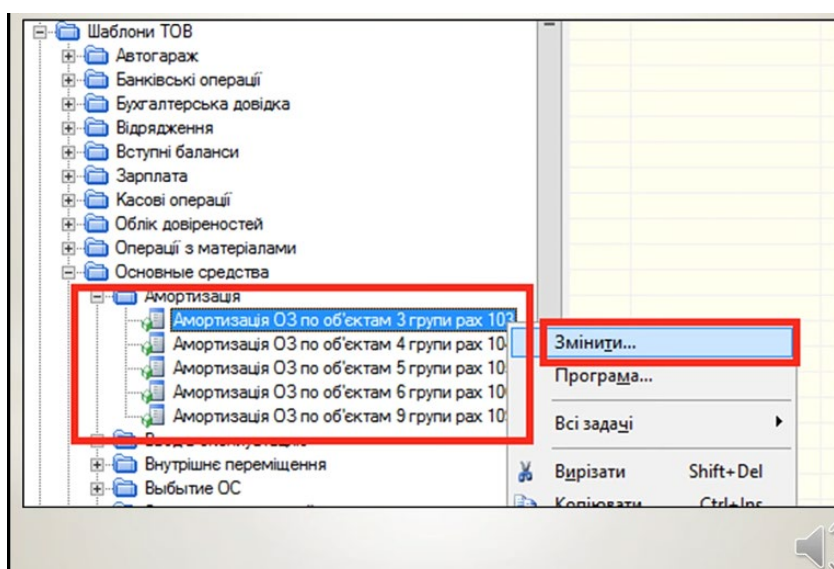

Рис. 10 - Режим редагування шаблону «Амортизація ОЗ по об'єктам» в середовищі програми «Акцент 7.40» [11]

Рис. 11 - Шаблон операції «Амортизація ОЗ по об'єктам» в середовищі програми «Акцент 7.40»

При переході у вкладку «Властивості» шаблону відкривається діалог на вкладці «Параметри», рис. 12.

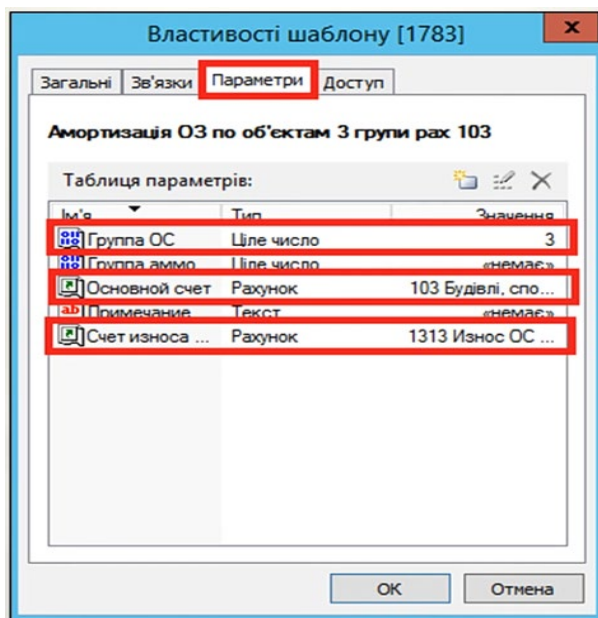

Рис. 12 - Властивості Шаблону «Амортизація ОЗ по об'єктам 3 групи субрахунку 103 «Будинки та споруди» [11]

На вкладці «Параметри», див. рис. 3.22 відкритого діалогового режиму обов'язково заповнюють виділені параметри.

За такого налаштування шаблону в програмі «Акцент 7.40» процес нарахування амортизації для основних засобів по обраній групі здійснюється виключно в автоматичному режимі.

В цілому облік необоротних активів аграрних підприємств можна досить комплексно цифровізувати в середовищі «Ацент 7.40», проте в умовах сьогодення для більш ефективної організації облікових робіт запорукою успіху є активне впровадження технологій штучного інтелекту (ШІ) [12]. Серед сучасних технологій нові можливості для проведення інвентаризації основних засобів аграрного підприємства відкриває програма Evidei. Програмний продукт Evidei дає можливість здійснювати правильно оцінку основних засобів та проводити інвентаризацію досліджуваних об'єктів на основі системи RFID (*Radio frequency identification*). RFID – це система радіочастотної ідентифікації, що відноситься до інноваційних безконтактних інформаційних технологій [13].

Висновки.

Для покращення ділянки цифровізації облікових робіт з необоротними активами на аграрних підприємствах слід застосувати зарубіжний досвід впровадження сучасної технології генеративного ШІ – *Evidei*, яка забезпечить ефективне цифрове здійснення інвентаризації основних засобів на основі «геокодів», та веб-рішень. Закордонний досвід свідчить, що технології ШІ слід поєднувати з дронами, зокрема в умовах воєнного стану, це є ефективним рішенням при проведенні інвентаризації основних засобів на основі фото- та відео-зйомки [13]. Також для удосконалення обліку основних засобів вітчизняні науковці пропонують впроваджувати ефективну модель відтворення сформовану на основі амортизаційних відрахувань. При цьому активне впровадження сучасних програмних продуктів у поєднанні із технологіями штучного інтелекту (ШІ), зокрема програма *Evidei* [14] слугуватиме дієвим цифровим рішенням для проведення інвентаризаційної роботи на основі радіочастотної ідентифікації (*RFID*). Обґрунтовано, що при проведенні інвентаризації основних засобів на аграрних підприємствах, які опинилися у зонах бойових дій слід застосовувати дрони у поєднанні технологіями ШІ.